

▷ SZÖVEG: PINTÉR JÚLIA | FÉNYKÉP: SZABÓ ZOLTÁN

LADAKH

KIS-TIBET, NAGY KÉRDÉSEKKEL

Csipkézett ormú, gleccserekkel ékes hegyóriások, földöntúli homokviharok, medencék, vad szurdokok, áthatolhatatlan hágók: a világ két legmagasabb hegylánca, a Himalája és a Karakorum ölelésében fekvő Ladakh az óriások földje, ahol az idő megállni látszik, és a civilizáció robaja helyett a csend az úr

Am Ladakh első látásra kietlen tájai egy évszázadok óta virágzó kultúra otthonát is jelentik. A vidék csak látszólag lakatlan: száraz körengteget itt-ott takarosán megművelt szántók és gyümölcsöskertek keltik életre, kolostorainak pompája és ezerszámra lobogó imazászlói pedig ünneplőbe öltöztetik. Ladakh máig szinte tapintható misztikumá még a sokat tapasztalt, szkeptikus utazót is ámulatba ejti.

Peremvidéki bástya

A hazánknál alig nagyobb Ladakh földrajzi elszigeteltsége ellenére évszázadokig a régió legbefolyásosabb királysága volt, és szoros politikai kapcsolatokat ápolt a ma Pakisztán részét képező Baltisztán uralkodóházaival. Jólétét stratégiai elhelyezkedésének köszönhette: a Selyemút egyik fontos csomópontjaként kereskedelmi összeköttetést biztosított a Belső-Ázsiából dél felé tartó karavánok számára.

Bár a Selyemút gazdagsága a múlt homályába vész, Ladakh nem vesztett stratégiai jelentőségéből. A vidék a földrajzi értelemben vett Kasmír része, amely több mint fél évszázada emberléteket ezreit követelő, parttalan területi

„Imagépek”

A tibetiek kétféle módon is automatizálták az égiekkel való kapcsolattartást: imamalmok papírhengerére és imazászlókra mantrák (varázsformulák) ezreit-tízezeit nyomtatják, és kézi erővel, mozgatóssal, vagy a szél segítségével „hozzák működésbe”

Tibet 1950-es kínai megszállása óta a buddhista vallás fellelegvárának szerepét tölti be. A ladakhi főváros, Leh tőszomszédságában fekvő Choglamsar egykori poros falucskájában az 1959-es Kína-ellenes felkelés óta tibeti menekültek tízezrei leltek új otthonra.

Égi átjáró

5400 m magasan imazászlók vigyázzák a Khardung-hágó tetejét. Az átjáró a múlt század közepéig élénk forgalmat bonyolított: évente 10 000 ló és tevé kelt át rajta – karavánutakkal összekötve Ladakhot és Belső-Ázsiát

vita tárgya Pakisztán, India és Kína között. Ladakh katonai súlyát mi sem jelzi jobban, mint az, hogy területének nagy része hadászati felvonulótér, infrastruktúráját – repterét és úthálózatát – is ennek köszönheti. Majdnem minden ladakhi mellé jut egy katona is: India több mint 200 ezer katonát állomásoztat a 290 ezer civil lakost számláló vidéken.

Bár politikailag India részét képezi, Ladakh kulturális, nyelvi és természetföldrajzi szempontból is Tibethez áll közelebb. A Tibeti-fennsík nyugati peremén fekvő, Kis-Tibetként is ismert térség a 9. sz. óta a tibeti buddhizmus fontos bástyája, ám Tibet 1950-es kínai megszállása óta immár a vallás fellelegvárának szerepét tölti be. A ladakhi főváros, Leh tőszomszédságában fekvő Choglamsar egykori poros falucskájában az 1959-es Kína-ellenes felkelés óta tibeti menekültek tízezrei leltek új otthonra. A 20. század második felében Ladakh a világ egyik legjelentősebb buddhista közösségévé vált, ahova a ma Dharamsalában, a Himalája déli előhegyeiben lévő településen élő dalai láma is minden évben ellátogat.

Elveszett éden?

A stratégiai jelentőségéről, látványos hegycsúcsairól és „élő” kulturális örökségéről híres Ladakh drámai sebességgel zajló társadalmi-gazdasági változások színtere. E távoli, titokzatos határvidék egészen a közelmúltig zárva tartotta kapuit a modern világ és a turizmus előtt: önálló gazdálkodást folytató közösségei Ázsia egyik utolsó kulturális „zárványaként” bújtak meg a Himalája óriásvonulatai között.

1974-ben India megnyitotta Ladakh határait az érdeklődők, a katonai fejlesztés és a tőkebefektetések előtt, ezzel bekapcsolva a modern világ vérkeringésébe.

A nyitás alapjaiban forgatta fel az addig hagyományos gazdálkodást és életmódot folytató ladakhiak világképét. A 1970-es évekig készpénzt, elektromos áramot, illetve turistákat szinte csak hírből ismerő helyiek alig két generáció alatt a 19. századból a 21. század globalizált, modern világába csöppentek.

1974-ben India megnyitotta Ladakh határait az érdeklődők, a katonai fejlesztés és a tőkebefektetések előtt, ezzel bekapcsolva a modern világ vérkeringésébe.

Eltűnő hagyomány

Perakkal, hagyományos fejedővel pózoló ladakhi asszony egy időrágta fotográfián. Viseletet ma már csak kivételes ünnepeken öltenek fel a helyiek

Vallási fellegrák

Távol a világi élettől, a lustán kanyargó Indus fölé, szinte az égbe építették Stakna kolostorát. A kínaiak által megszállt Tibettel ellentétben, Ladakhban zavartalanul működhetnek a szerzetesrendek

Dicső múlt

Hogyan válhatott Ladakh magashegyi sivataga az évezredek virágzó kultúra otthonává? A válasz paradox módon éppen Ladakh zord éghajlatában és földrajzi adottságaiban, valamint a buddhizmusban keresendő – ez utóbbi pedig alapvetően meghatározta a ladakhi közösségek földhöz és egymáshoz való viszonyát.

Ladakh átlagmagassága meghaladja a 3000 métert – a ladakhi völgyeket öt- és hatezres hegycsúcsokban tetőző vonulatok kísérik. A heglánccok, amelyek egykor természetes akadályként védelmezték az ősi királyságot, feltartóztatják a délről érkező monszunfelhőket is, eső-árnyékot képezve. Ladakh egyike bolygónk legmagasabban fekvő és egyúttal legszára-

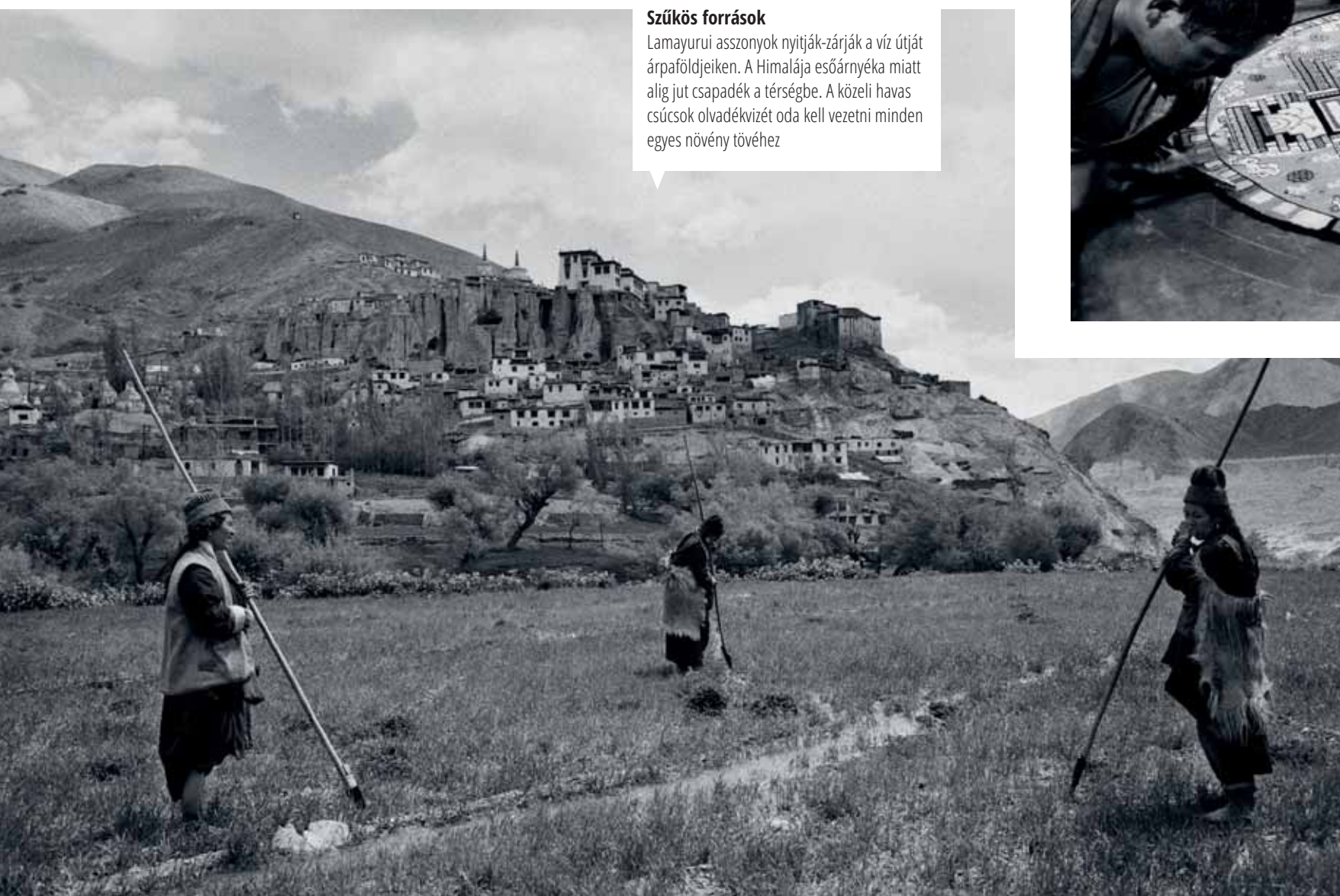
Örök változásban...

A homokmandala a tibeti buddhista hagyományban színes homokból készített, majd szertartásosan lerombolt alkotás. Szimbolikusan fejezi ki azt a buddhista nézőpontot, hogy a valóságban az anyagi dolgok átmenetinek tekinthetők, semmi sem állandó

A ladakhi közösségek évszázadok óta a szűkös erőforrások ellenére is boldogultak – sőt, a nyári aratást követő hetekben árpasör főzésére és a társas kapcsolatok ápolására is bőven maradt idejük.

Szűkös források

Lamayurui asszonyok nyitják-zárják a víz útját árpaföldjeiken. A Himalája esőárnyéka miatt alig jut csapadék a térségbe. A közeli havas csúcsok olvadékvizét oda kell vezetni minden egyes növény tövéhez

zabb lakott régióinak – az árpa 4000 méteren is megterem, kisebb falvak ebben a magasságban is létrejöttek.

A vidék éghajlatát a szélsőségek jellemzik: 8 hónapig is elhúzódó, dermesztően hideg teleit – akár mínusz 40 °C körüli hőmérséklettel – kifejezetten meleg nyár követi, perzselő napsütéssel és szélviharokkal. A hegyoldalakon a sekély, tápanyagban szegény talajon a termékenység fenntartása állandó kihívás, ám a mezőgazdasági tevékenység legfőbb kerékkötője a csapadékhiány.

Az extrém körülmények ellenére „... nem emlékszünk arra, hogy valaha éhesen feküdtünk volna le” – jegyezte meg vendéglátónk, Rigzin Chilling az aprócska, szivárványszínű hegyoldalak közé ékelt falujában, aki – családja hagyományaihoz híven – a hegyi körülmények között is jól termő árpát természet a települést körülvevő, gondosan megművelt földeken. Jóllehet a helyiek egészen a legutóbbi évtizedekig kézi erővel, a legalapvetőbb szerszámokkal gondoskodtak szükségleteikről, életük mégsem a túlélés körül forog.

A ladakhi közösségek évszázadok óta a szűkös erőforrások ellenére is boldogultak – sőt, a nyári aratást követő hetekben árpasör főzésére és a társas kapcsolatok ápolására is bőven maradt idejük. A titok a családok és a tágabb közösségek közötti szoros, jól szervezett együttműködésben rejlik – enélkül a nagyobb horderejű, a gazdálkodás szempontjából létfontosságú munkák (pl. az öntözőcsatornák karbantartása) nem működnének.

A kolostor hatalmas földbirtokait rendszerint a falubeliek művelték, ám ez korántsem egy alá-fölé rendelt berendezkedésre utal: „ellentételezéseként” a szerzetesek évente több hetet töltöttek a helyiekkel...

dédnagyapákba botlani máig mindennapos jelenség.

A vallás gyakorlása a ladakhiak életének hagyományosan szerves részét képezte, a buddhizmus számukra azonban inkább egyfajta élet-felfogás, amely nem szertartásokban, hanem az emberek viselkedésében és értékrendszerében jelent meg. A közösségek közeli kapcsolatot ápoltak a spirituális életet vezető kolostorokkal – szinte nem akadt olyan család, amelynek valamelyik férfitagja ne állt volna szerzetesnek. A kolostor hatalmas földbirtokait rendszerint a falubeliek művelték, ám ez korántsem egy alá-fölé rendelt berendezkedésre utal: „ellentételezéseként” a szerzetesek évente több hetet töltöttek a helyiekkel, nélkülözhetetlen spirituális-lelki segítséget nyújtva számukra.

Jóllehet a tradicionális kultúra már-már idillinek tűnhet, a ladakhi közösségek számos, a magashegyi elzártságból fakadó nehézséggel küzdöttek. A gabona- és gyümölcsstermelés végtelenségig kiszolgáltatott volt a hegyi klíma szeszélyeinek, az egészségügyi ellátás hiányzott, s szervezett oktatás híján a gyakran írástudatlan fiataloknak esélye sem volt olyan ismeretekhez jutni, amely ablakot nyithatott volna a közösségeiken túli világra.

A tradicionális ladakhi világ

Az embert próbáló viszonyok között fogant közösségi összetartás kéz a kézben járt a buddhista filozófiával, amely egyben Ladakh egyedi kulturális identitásának alapja is. A buddhizmus alaptétele szerint a világ egysége ugyan állandó, ám minden örök változásban van, és kölcsönösen összefügg egymással. A buddhista szellemiség elítéli a pazarlást – a korlátozott erőforrások tiszteletére sarkall, és az egyén büszkesége, igazsága elé helyezi a közösség jólétét.

E tanok alkották a hagyományos ladakhi gondolkodásmód vezérfonalát: a helyiek számára a jószomszédi viszony mindennél előbbre való volt és a környező családokkal való jó kapcsolat fontosabbnak bizonyult, mint az anyagiak vagy az egyéni igazságérzet. Mélyen elítélték a hivatkozás, az agresszió és a nyílt konfliktus bármilyen formáját, toleranciájuk rendkívüli.

A buddhizmus tanai értelmében a közösség minden egyes tagja egyaránt értékes: bár létezett társadalmi tagozódás, a háztartások között nem voltak kirívó vagyoni különbségek.

Tárt karokkal

A thiksei kolostor rangidős szerzetesei napfűrdős pihenőt tartanak a szertartások között. Bár a kolostorok a turizmus extra bevételeinek köszönhetően anyagiakban gazdagodnak, ám a szerzetes-utánpótlás évről évre apad

Nem életre szól

Trombitán szakrális zenét gyakoroló szerzetesek. Az „állandótlanság” a kolostori életben is megmutatkozik, a szerzetesek 2-3 évente új tisztséget, feladatot kapnak

A buddhista szellemiség elítéli a pazarlást – a korlátozott erőforrások tiszteletére sarkall, és az egyén büszkesége, igazsága elé helyezi a közösség jólétét.

SZERZETESSÉG

Ladakh olyan évezredek vallási örökségén osztozik Tibettel, amelynek nemcsak közösségformáló ereje, de gazdasági és demográfiai szerepe is meghatározó.

A tibeti buddhizmus vagy lámaizmus alapja a szerzetesség: a hagyomány szerint minden család legalább egy gyermekét kolostori életre szánja. Ez a természetes születésszabályozás része, ami ebben a régióban elengedhetetlen, hiszen a termőföld népességtartó képessége csekély – igen szűkösen áll rendelkezésre, ráadásul a tengerszint feletti magasság és a mostoha éghajlati viszonyok közepette a termésátlagok is alacsonyak.

A szerzetesség és a kolostorok jelentőségét az is növeli, hogy a lakosság nem vesz részt kollektív istentiszteleten, ez a kiváltság csak a kolostorokban összegyűlt szerzeteseket illeti meg. Emellett pszichológiát, filozófiát, logikát tanulnak, sokan ősi iratok fordításával és tanulmányozásával foglalkoznak, illetve halotti szertartásokat végeznek a nép körében.

Volt időszak, amikor több mint 6000 kolostor működött Tibetben, ám ezeket a kínai kulturális forradalom alatt túlnyomó részben felszámolták és lerombolták, lakóikat szélnek eresztették.

A szerzetesség intézményét az elmúlt 70 évben az indiai Ladakh örökölte tovább, ám a harmadik évezred újabb kihívást jelent. Az itteni kolostorok ugyan külsőségekben gyarapodnak, újabb és újabb épületek nőnek a régiek mellé (az adományok és a turizmusból befolyó bevételek révén), ám lakóik száma évről évre csökken. A hagyományosan népes családok manapság az egyke-kettőke családmodellt követik, így jelentősen megcsappant a szerzetesi utánpótlás.

Kőbe zárt ének

Az *Om mani padme hum* – a tibetiek számára legkedvesebb – mantrát imakövekbe is vésik: az évszázadok során, a jeles helyeken fölhalmozódva valóságos falakat alkotnak

Az első taktusok

Hagyományosan minden tibeti család legalább egy fiút szerzetesi életre szán. A növendékek 6-8 éves korukban költöznek kolostorba, ahol csak fokozatosan vonják be őket a vallási életbe, hogy legyen alkalmuk gyerekek is lenni

Spirituális lépcső

Kevesekből lesz magas rangú tanító: láma. A rendben mindenki megtalálja a saját helyét: anyagbeszerző, konyhafőnök, szertartásfelelős, asztrológus, de akár spirituális tanító is válhat a szerzetesekből

FÖLDGÖMB VILÁGLÁTÓ A TRENDFM-EN
CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR.
A RÁDIÓBAN VENDÉGÜNK A TÉMÁRÓL:
PINTÉR JÚLIA

TRENDFM 94.2
GAZDASÁGI RÁDIÓ CSOPORT

KORÁBBI MŰSORAINK MEGHALLGATHATÓK:
WWW.TRENDFM.HU

Fenyegetettség és haszon

Az 1974-es nyitást követő, rájuk szakadó modernizáció alapjaiban rázta meg a hagyományos társadalmi berendezkedést. A Ladakh jövőjét feketén látó forgatókönyv szerint a gazdaság súlypontja eltolódik az önálló vidék helyett a (fő)városra, amely tömegeket kényszerít Lehbe, nyomornegyedek megjelenését vonva maga után. Félő, hogy a faluközösségek felbomlása elszakítja a ladakhiakat az évszázadokon át kialakított fenntartható gazdálkodástól, és a népesség és a fogyasztás kényszerű növekedése óriási terhet ró a régió szűkös erőforrásaira. A pénz gazdaságba áramlása éket ver a korábban hasonló anyagi helyzetű családok közé, míg ezzel egyidejűleg a modern életvitel élesíti a vallási és a generációk közötti ellentéteket is. A modernizáció talán legaggasztóbb következménye pedig a ladakhiak lelki egyensúlyvesztése lehet. Akiknek addig a tisztaság megélhetéshez jóformán semmi sem hiányzott, a modern világ vívmányainak hiányában egyszerre szegénynek és páriának érezhetik magukat. A hagyományos életvitel pedig maradinak tűnik a modern kultúra kényelméhez és technológiájához képest.

A valóság persze ennél jóval árnyaltabb. Ladakh szemmel láthatóan jelenleg is küzd a modern gazdaság és életvitel árnyoldalaival. A hulladékgazdálkodás és a biztonságos energiaellátás megteremtése továbbra is kihívást jelent, de a hagyományos értékek és a modern oktatás összehangolása, valamint a vallási feszültségek enyhítése is mindennapos erőfeszítés.

Am a modernizáció számos pozitív változást is hozott. A szervezett, nyugati alapokon nyugvó egészségügyi ellátás bevezetésével jelentősen csökkent a gyermekhalandóság, a kötelező angol nyelvű oktatás révén rengeteg fiatal nyert kitekintést a világra, míg a a ladakhi kultúra megőrzését középpontba helyező turizmus több tízezer helyi számára biztosít megélhetést.

A Ladakh jövőjét feketén látó forgatókönyv szerint a gazdaság súlypontja eltolódik az önálló vidék helyett a (fő)városra, amely tömegeket kényszerít Lehbe, nyomornegyedek megjelenését vonva maga után.

Emelkedett hangulatban

Esküvőről érkező, kaptatos társaság Temisgam falucska határában. A kedvező napok közül az esküvők dátumát – mint minden más, fontos eseményét – gondos mérlegelés után asztrológus választja ki

Istenek meghívása

A Thikse Gustor a kolostor és a falu életében egyaránt a legnagyobb ünnep. A kétnapos vallási fesztivált a szerzetesek közös hajnali szertartással, buddhista szutrák recitálásával és szakrális zenével kezdik meg

„Fiatalon el sem tudtam képzelni, miért jönne bárki Ladakhba, hiszen itt nincs semmi érdekes. Az ittlétet akkoriban még az Indiából ide delegált hivatalnokok, tanárok is száműzetésként élték meg. Az egyre több nyugati látogató döbentett rá bennünket, hogy ez a táj és a hagyományos kultúra – még itt, India peremén is – mekkora érték. Ez adta vissza Ladakh önbecsülését” – vallja be nekünk Tundup Dorjey, Ladakh legnagyobb utazási irodájának vezetője.

CSHAM MISZTÉRIUMJÁTÉKOK: A BUDDHIZMUS SZÍNE-JAVA

Jóllehet, Ladakh kolostorainak tarka, kavargó szimbolikája rögtön rabul ejti az utazót, a ladakhi kultúra legszínpompásabb élményét mégis a hagyományos misztériumjáték, a csham jelenti. A csham Ladakh Tibettel való szoros kapcsolatának bizonyítéka, gyökerei több mint ezer évre nyúlnak vissza. A legenda szerint a misztériumjátékok atyja egy tantrikus buddhista szent, Padmasambhava, aki a 8. században a csham rítusaival űzte el az akkori tibeti uralkodó első kolostorát szüntelenül romboló démonokat.

A vallási ünnepek alkalmával előadott csham a mai napig kiemelt szerepet tölt be a ladakhi közösségek életében: a környező falvak apraja-nagyja hagyományos viseletet ölt, és akár több napot is gyalogol, utazik, hogy részt vegyen a kolostor udvarán zajló ünnepségen. A kolostor vezetői a helyi időjárás-varázslót is bevonják az előkészületekbe, aki rituáléja segítségével megfelelő időjárást biztosít a táncok idejére.

A misztériumjáték főszereplői szerzetesek, novíciusok és gyakran magas rangú vallási vezetők is, akik zárt ajtók mögött, több héten keresztül meditációval készülnek az előadásra, és gyakorolják a koreográfiát. A csham táncai tibeti legendákat elevenítenek meg, melyek témája jellemzően valamely istenség győzelme a gonosz felett.

Bár a tánc hipnotikusan ismétlődő mozdulatsorai, az előadást kísérő tibeti kürt, cintányér és dob hangja magával ragadóak, az esemény igazi védjegye a táncosok ragyogó színekben pompázó, európai szemmel már-már extravagáns jelmeze, amely éles kontrasztot képez a ladakhi táj visszafogott tónusaival és a szerzetesek szerény viseletével. A táncosok aprólékosan kidolgozott öltözéke jellemzően brokátból és selyemből készül, legfontosabb része a precízen megmunkált, istenségeket, állatokat, illetve ártó szellemeket szimbolizáló papírmásé maszk. Ezek az álarcok jóval nagyobbak, mint az emberi arc, a táncos az orr- vagy szájrészen keresztül lát. A maszkot használat előtt felszentelik, és úgy tartják, e kellék mágikus erővel bír: a képviselt istenség ereje járja át a csham során őt viselő táncost.

Jövendőmondás a magasban

Az órákulum váratlan feltűnése és akrobatikus tánca a kolostor tetejének keskeny peremén az ünnepségek állandó része. A láthatóan transzban lévő jóst a ladakhiak ekkor próbálják kifaggatni jövőbeli kilátásairól

Misztériumjátékok

A kolostori ünnepek fénypontja a szerzetesek által előadott szakrális tánc, a csham. A táncos a tibeti buddhizmus történeteit, legendáit elevenítik meg, a maszkok indulatos isteneket, démonokat, állatokat jelenítenek meg

Alkalmi viselet

Ünnepi előkészületek a szertartásteremben. Az istenek, védőszentek pazar jelmezei és maszkjai kizárólag az ünnepségek alkalmával kerülnek elő a ládák mélyéről

Alpinista hadviselés

Katonai konvoj mássza meg a Khardung-hágót, hogy utánpótlást szállítson a világ legmagasabban fekvő csataterére, a Siachen-gleccserre, ahol 6000 m-en néz farkasszemet egymással India és Pakisztán

A Himaláján túlról érkező, kasztrendszerben élő hindu utazók az egyenlőségben hívó buddhista helyiekkel nem tudnak közös nevezőre jutni, ráadásul az indiaiakat szemmel láthatóan hidegen hagyják a ladakhiak környezet- és kultúramegőrzési erőfeszítései.

A belföldi látogatók – a külföldiekkel ellentétben – nem épp szívesen fogadott vendégek. A Himaláján túlról érkező, kasztrendszerben élő hindu utazók az egyenlőségben hívó buddhista helyiekkel nem tudnak közös nevezőre jutni, ráadásul az indiaiakat szemmel láthatóan hidegen hagyják a ladakhiak környezet- és kultúramegőrzési erőfeszítései. A felelős turizmust csak hírből ismerő, nemritkán arrogáns látogatótömeg szembetűnő ökolábnyomot hagy a sérülékeny tájon. „Az indiaiak továbbra sem tisztelik Ladakhot. Bár az irodánk jórészt belőlük él, kapcsolatunk egyáltalán nem felhőtlen” – jelenti ki határozottan Tundup.

Az indiai kormány – átgondolatlan, helyismeret nélküli – közoktatás-bevezetése is először látványos kudarcba fulladt. A ladakhi gyermekek oktatása nem anyanyelvükön, hanem urdu nyelven, 16 éves koruktól pedig minden átmenet nélkül angolul folyt, amelynek következtében a diákok több mint 90 százaléka megbukott az érettségien. A helyzetet súlyosbította, hogy a helyi tanerő az oktatásszervezésben és az iskolai adminisztráció terén is képzetlen volt. Végül külföldi segítséggel működő nonprofit szervezetek léptek színre a közoktatás átszervezésében. Az eredmények magukért beszélnek: az utóbbi tíz évben a diákok döntő többsége sikerrel vette az érettségit, folyékonyan beszél angolul, és több ezer érettségizett diák tanul tovább India nivósabb egyetemén – további reményt adva a vidék hosszú távon is fenntartható fejlődéséhez.

India részeként

Az elmúlt ötven évben sok nyugati utazó a vidék támogatójaként tért vissza Ladakhba – árvaházakat, napelemek telepítését, kultúramegőrzést, falusi turisztikai törekvéseket szponzorálva vagy a fenntartható gazdálkodási gyakorlat megőrzésében segítve a helyieket. Magyar példát is említhetünk: a Csoma Szobája Alapítvány itthoni önkéntesekkel a zanglai palota helyreállítása után „napiskolák” építésébe fogott.

A ladakhiak turizmusszemlélete viszont úgy egy évtizede gyökeresen megváltozott – mégpedig egy kéretlen hírverés kapcsán. Az 1,3 milliárdos lélekszámú India egy bollywoodi mozifilm 10 percnyi érzelmes, Ladakhban játszódó jelenete hatására felfedezte utolsó eldugott szegletét! Így mára az itteni lakosság számát meghaladó, háromszázezer turista zöme az anyaországból érkezik.

Teljes díszben

A Nubra-völgyi Diskit asszonyai ünnepi viseletben kísérik figyelemmel a kolostori fesztivál eseményeit

Az 1,3 milliárdos India egy bollywoodi mozifilm 10 percnyi érzelmes, Ladakhban játszódó jelenete hatására felfedezte utolsó eldugott szegletét! Így mára az itteni lakosság számát meghaladó, háromszázezer turista zöme az anyaországból érkezik.

Szabadon

2019 októbere újabb mérföldkő Ladakh történelmében: a régió kivált a viharos múltú – és jelenű – Dzsammu és Kasmír tartományból, ezzel kvázi önálló indiai tagállam („union territory”) státuszt nyerve. Az eddigiekhez képest ez nagy fokú önállósággal jár, és első ízben biztosít az indiai állam által is elismert önkormányzatiságot a buddhista többség számára. „Hatalmas lépés, hogy közösségünk végre saját kezébe vehesse Ladakh ügyeit. Az alkotmányos garanciák azonban még hiányoznak, hogy ténylegesen élhessünk az új politikai helyzet előnyeivel” – vélekedik Tundup.

Modi miniszterelnöknek azonban a szomszédos, pakisztáni Baltisztánnal is vannak tervei: India szerint Pakisztán jogtalanul birtokolja a Karakoram vidékét, és India célja a térség megszerzése. Az összetartozásnak ugyan léteznek történelmi hagyományai, de a terv inkább politikai fenyegetőzésnek tűnik, mint valós forgatókönyvnek, amiért maguk a buddhista ladakhiak sem rajonganak, hiszen újra vallási kisebbségbe kerülnének.

Bár Ladakh jövőjét továbbra is sok bizonytalanság övezi, az új státusz kétségtelenül erősíti a buddhisták itteni helyzetét. Növekvő befolyásuk hosszú távon az egész térség javát is szolgálhatja, esélyt adva, hogy egyszer majd Ladakh toleranciája és élet iránti tisztelete hozzon békét Kasmírba.

Buddhizmus új köntösben

Sárgasüveges szekta novíciusai távozóban a hajnali szertartásról a thiksei kolostorban. A tibeti buddhizmus öt nagy rendje közül a sárgasüves, vagy gelukpa-rend reformernek számít. Vezetőjük a mindenkori dalai láma

2019 októbere újabb mérföldkő Ladakh történelmében: a régió kivált a viharos múltú és jelenű Dzsammu és Kasmír tartományból, ezzel kvázi önálló indiai tagállam („union territory”) státuszt nyerve.

PINTÉR JÚLIA
JOGÁSZ, ANGOLSZÖVEG-ÍRÓ
ÉS LELKES UTAZÓ

SZABÓ ZOLTÁN
FOTÓGRÁFUS, TÚRAVEZETŐ,
KINCSESKAMERA

 [HTTP://KINCSESKAMERA.HU](http://KINCSESKAMERA.HU)

KARAKORAM · PERZSIA
KUBA · TIBET · BAJKÁL · INDIA

 KINCSESKAMERA
egzotikus fotótúrák